

Д О Б Р У С

Василь І. Гришко

**Дві російські акції —
одна українська відсіч**

Н Ь Ю Й О Р К.

1 9 5 1

ДЕМОКРАТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ БУВШИХ
РЕПРЕСОВАНИХ УКРАЇНЦІВ
З-ПІД СОВЕТІВ — ДОБРУС

ВАСИЛЬ І. ГРИШКО

ДВІ РОСІЙСЬКІ АКЦІЇ — ОДНА УКРАЇНСЬКА ВІДСІЧ

(Доповідь, виголошена на зборах
Ньюйоркської філії ДОБРУС 20 жовтня 1951)

•

diasporiana.org.ua

Примітка. Всі цитати з російських текстів, що є в цій книжці, через відсутність російського шрифту подані без дотримання російської транскрипції.

...Росія самостійна?
Самостійна. Ну й ми
самостійні!..

М. Хвильовий

I.

РОСІЙСЬКА АНТИУКРАЇНСЬКА АКЦІЯ В БОЛЬШЕВИЦЬКІЙ ФОРМІ

1. Зворушлива „єдність протилежностей”

В сучасний момент ми є свідками надзвичайно показового збігу двох російських політичних акцій, однаково спрямованих проти України і українського народу, хоч походять вони, нібито, з двох протилежних джерел. З одного боку маємо акцію большевицької Москви проти найневинніших проявів навіть одягненої в большевицькі шати елементарної свідомості національної самостійності серед українського поневоленого народу в ССРСР. Це виявилось зокрема в недавній голосній кампанії советської преси й пропаганди проти Сосюри й інших українських письменників в зв'язку з віршем „Любіть Україну” та подібними творами. З другого ж боку маємо акцію антибольшевицької російської еміграції проти найприродніших демократичних постулатів української політичної еміграції, опертих саме на цій поборюваній большевиками свідомості української національної самостійності. Виявом цього є зокрема остання кампанія російської еміграційної преси й пропаганди проти цілої організованої української політичної еміграції в зв'язку з фактом її цілковитої однозгідності в питанні української національної самостійності.

Ці дві політичні акції, при всій споглядній відмінності їх зовнішніх виявів, є зворушливо спільними між собою явищами. Так би мовити — жива ілюстрація до знаменитої тези про „єдність протилежностей”. В дальшому викладі ми докладно зупинимось на всіх тих елементах, що роблять ці акції спільними. Покинцо ж відзначимо дві і найголовніші спільні прикмети, якими об'єднані обидві ці акції: обидві вони однаково **російські** і обидві однаково **антиукраїнські**.

2. Большевицькі дерева і російський ліс

Але, ставлячи твердження про однаково російський характер обох цих антиукраїнських акцій, ми відразу ж натрапляємо на найгостріше і найдражливіше питання всіх наших суперечок з росіянами на еміграції, а саме — на питання про природу й суть сучасного поневолення України в ССРСР. Чи большевицьке поневолення України в ССРСР — це російське поневолення, чи якесь особливе, позанаціональне поневолення, від якого, ніби-то, однаково терплять і українці і росіяни? Отже — чи маємо ми підстави ототожнювати большевицьку антиукраїнську акцію з російською?

Звичайно, ми далекі від тих з-поміж українців, що ладні проголосити цілий російський народ якоюсь самою по собі „нечистою силою”, що її, мовляв, для святого спокою треба просто знищити. Але ми також ніколи не зможемо погодитися з тими росіянами, які, всупереч дійсному станові речей, роблять вигляд, ніби-то большевицька Москва — це не Росія, а большевицьке поневолення України не має нічого спільного з російським поневоленням. Ми про-

сто беремо факти такими, якими вони є, і називаємо речі своїми іменами. І ми зовсім не винні в тому, що ці факти не дають нам за деревами не бачити лісу, за большевицьким не бачити російського.

І от, щоб стисло триматися фактів, погляньмо відразу в цьому пляні на цей останній факт, про який ми щойно згадали як про большевицьку антиукраїнську акцію в ССРСР, якого ніхто не зможе заперечити, але який дуже яскраво промовляє сам за себе. Погляньмо на цю останню нагінку большевиків на Сосюру й інших українських письменників за їхню звичайну любов до України й українського народу.

3. Любов до України в ССРСР — „злочин”, любов до Росії — „советський патріотизм”

В напрямній статті „Правди” ця нагінка мотивується тим, що, мовляв, не можна говорити про любов до України і українського народу **взагалі**, бо це, мовляв, український націоналізм і, як там сказано дослівно — „під цим підписеться всякий з націоналістичного табору, скажім — Петлюра, Бандера і т. п.” Натомість, мовляв, можна і треба говорити тільки про любов до советської України і советського народу на Україні. Але й при цьому не можна навіть про любов до советської України говорити відірвано від цілоти ССРСР. А зокрема — не можна говорити про любов до України відірвано від обов'язкової в ССРСР для всіх любови до російського народу, що його в ССРСР офіційно називається „старшим братом всіх советських народів”, чи, за офіційним висловом Сталіна „найвидатнішою нацією з усіх націй в ССРСР”, „провідною силою советської держа-

ви”, народ, про який, так само як і про „самого” „великого”, „наймудрішого” і т. д. Сталіна в ССРСР нині не можна говорити інакше, як тільки з епітетами — „великий”, „найпередовіший” і т. д. Тільки в такому разі любов до свого народу буде відповідною дозволеному в ССРСР „советському патріотизмові”. Отже — просто любити Україну й український народ в ССРСР українцеві не можна, це вважається „українським націоналізмом” і за це українець підлягає репресіям.

Але в той же час ще ніхто ніколи не чув, та це навіть не можна собі й уявити, щоб від росіян в ССРСР нині також вимагав хтось обмеження любови до Росії і російського народу рамками любови тільки до советської Росії і советського народу цієї Росії. Тим більше ніхто ніколи не чув, щоб росіянам в ССРСР хтось не дозволяв любити саме Росію, не підмінюючи її ССРСР, або, ще неймовірніше — щоб хтось колись бодай закликав не вишнати спеціально російський народ, а любити його рівно з іншими народами, як лише звичайну частку советського конгломерату народів. Ніде й ніхто ще навіть не брав під сумнів „советського патріотизму” того чи іншого російського советського письменника за те, що він говорить просто про любов до Росії і російського народу **взагалі**. Навпаки — скрізь і на кожному кроці в ССРСР, починаючи від офіційних промов Сталіна й передовиць „Правди” й кінчаючи щоденною загальноприйнятою советською фразеологією, підкреслено й послідовно насаджується саме любов до російського народу як такого **взагалі**, і то не любов, а справжнє обожнювання Росії (саме Р о с і ї, а не ССРСР) і „русських людей”, і то не в советських рамках, а буквально

в безмежності вічності. Росія і „русскіє люди” самі по собі, незалежно від советської форми, підносяться, як носії всіх найліпших і найвищих прикмет і чеснот, („особые качества русскаго ума”), як творці всіх найбільших людських цінностей, за що, мовляв, Росії і росіянам зобов’язані не тільки всі народи ССРСР, але й народи цілого світу.

При цьому особливо слід підкреслити, що під „Росією” й „російським народом” в ССРСР розуміється іменно сам тільки російський народ в етнічно-расовому сенсі, а не в сенсі державно-політичному, як це розуміють росіяни на еміграції. Отже — таке піднесення й вивищування росіян в ССРСР перед іншими народами, це якраз піднесення й вивищування саме Росії і російського народу, як окремої етнічно-расової групи в ССРСР. І хоч це є не тільки чистісінький російський націоналізм, а, так би мовити — російський супернаціоналізм і расизм, але це не називається в ССРСР російським націоналізмом і за це ще нікого й ніде в ССРСР не репресували *) Навпаки — саме брак цього російського націоналізму вважається в ССРСР браком „советського патріотизму” і саме відсутність у когось такого націоналізму вважається тим найбільшим смертельним гріхом, за що, власне, й репресують найбільше українців та інших неросіян в ССРСР, як, нібито, українських чи інших „націоналістів”.

*) Даремно, що під таким російським націоналізмом не тільки б міг би підписатися всякий з російського націоналістичного табору на еміграції, скажім Керенський чи Болдирев, а **вже** підписались всі рос. емігрантські націоналісти.

4. Советська „подвійна бухгалтерія”

Справді, це кричущий факт, якого ніяк не можна не помітити, що в тих же самих советських газетах і журналах, навіть буквально в тих же самих офіційних статтях, де вергаються громи й блискавки на українських і інших неросійських письменників за те, що вони говорять про любов до своєї країни й свого народу взагалі, а не про любов до „советських народів”, — навіть там же поруч славословиться „великий” і т. д. „старший російський брат” не тільки без епітету „советський”, а й взагалі без усякого зв'язку з іншими „советськими” народами, та навіть і без уваги на них. І відповідно до цього — всі події і всі герої історії того чи іншого „советського” народу, якщо вони хоч у якійсь мірі не вкладаються в рядки російської історичної схеми, виключається геть із історії даного народу, і тому писати про них неросійському письменникові в ССРСР є злочином „націоналізму” й „відриву від советської дійсності”. Так напр. з української історії ще не виключено тільки одну подію і одного героя — Богдана Хмельницького, але й про нього, як показали останні нагінки навіть на непомітного Корнійчука, можна писати тільки в зв'язку з його ролю в приєднанні України до Росії, а все інше — „український націоналізм”, за який чекає кара. Але в той же самий час всі події російської історії і всі російські історичні герої, в тому числі й усі численні „покорітелі”, „усмірителі” й інші душители неросійських народів, як різні Івани Грозні, Петри Перші, Потьомкіни, Суворови, Єрмаки, Єрмолови й інші, всіляко розписуються й розмальовуються, навіть без ніякого зв'язку з советською дійсністю.

І, навіть більше того — про це саме зобов'язані писати на всі лади також і неросійські письменники, тобто представники тих народів, яких саме ці російські герої в свій час так нещадно знищували й катували. Так українські письменники змушені славословити того самого Петра Першого, про якого писав Шевченко: „Це той перший, що розпинав нашу Україну” і далі — „Проклятий, проклятий...”

Як бачимо, в ССРСР щодо советських народів існує, так би мовити, подвійна бухгалтерія в оцінці тих самих речей: одна для російського народу і зовсім друга для неросійських народів. І, так би мовити — що можна коню, того не можна волу. Що є добрим і похвальним для росіян, те є злом і гріхом, вартим кари, для неросіян. Що є офіційною лінією „советського патріотизму” в росіян, те є „націоналізмом” і злочином супроти „советського патріотизму” в неросіян.

Ну як же в такому разі серйозно і не позичаючи очей в „Сірка” можна говорити про однакове положення в ССРСР і росіян і неросіян?..

5. Хто є „великим”, а хто є „малим” народом в ССРСР?

Але ж справа далеко не тільки в цих моментах, в яких виявляється, так би мовити, декларативна сторона національної нерівності між російським і неросійськими народами в ССРСР. Справа в тому, що ця національна нерівність в ССРСР означає не тільки моральне упослідження неросійських народів в порівнянні з російським народом, але це означає також і фізичне винищення неросійських народів при одночасному фізичному розрості російського народу.

І тут ми знову натрапляємо на одне з найдразливіших і найбільш гаряче оспорюване росіянами твердження про неспівмірність тягару большевицького терору в відношенні до росіян і неросіян, і в висновку — про російський характер цього терору в ССРСР. Як так? — обурюються росіяни. Та ж большевицький терор в ССРСР однаково падає на голови всіх советських підданців, якщо вони небезпечні большевицькому режимові. Большевицький терор — режимний терор, а не національний — кажуть росіяни. Росіяни рівно з усіма іншими советськими народами страждають по большевицьких тюрмах і концтаборах — заявляють вони.

Звичайно, ми далекі від тих з-поміж українців, що схильні занадто перебільшувати, кажучи, нібито від большевицького терору терплять тільки неросіяни, а росіяни є тільки посіями терористичного режиму. Ні, ми, як бувні репресовані українці, знаємо і про це говоримо, що росіяни не тільки теж разом з нами терпіли по большевицьких тюрмах і концтаборах, але й було тих росіян там зовсім не мало. В кожному разі — росіян у большевицьких тюрмах і концтаборах було і, мабуть, є не менше, ніж напр. німців у гітлерівських тюрмах і концтаборах. І також і серед носіїв большевицького терору були не тільки росіяни, а багато й неросіян, в тому числі й українців, так само, як багато ненімців, в тому числі навіть і євреїв, було й серед служок гітлерівського терору. Але ми знаємо, що ні один росіянин, який перебував разом з нами в ув'язненні, дивлячись нам одверто в очі, не скаже, що росіян було там більше від неросіян в такій же пропорції, наскільки росіян в ССРСР є взагалі більше від неросіян. Тобто — говорячи чесно, ні один росіянин на

питання про кількість росіян в тюрмах і концтаборах ССРСР, не відповість так, як відповів у пресовій полеміці недавно один росіянин на закид українки, що в комуністичній партії ССРСР найбільше росіян: „Так — відповів він — росіян дійсно там є більше ніж інших національностей, але ж і взагалі росіян в ССРСР є більше”.

І коли напр. в тому концтаборі на Колимі, де перебував автор цих рядків, представників 100 мільйонної російської нації було дійсно рівно стільки ж, скільки й представників кількох мільйонів казахів, то така, пробачте, „рівність” промовляє сама за себе. Що ж до представників українців, то, відповідно до їх кількості в ССРСР, їх було в згаданому концтаборі на Колимі стільки, що в порівнянні з ними „великий” і т. д. російський народ виглядав там далеко не великим, а скоріше навпаки. А що ми тут говоримо не суб’єктивно, про це свідчить хоча б таке в даному разі об’єктивне джерело, як книжка польського автора Краковецького, що називається — „Книжка про Колиму”. Цей поляк, якого ніяк не можна запідозрити в якихось спеціальних симпатіях до українців, на ст. 98, описуючи сучасне, вже повоєнне становище на Колимі, пише: „На Колимі змішання народів, справжня Вавилонська вежа. Найбільше, **зрозуміло, українців**. Щодругий засланець — це українець, а лише друга половина складається з кільканадцяти інших національностей”. Зверніть увагу — поляк пише „найбільше, **зрозуміло, українців**”, хоч це зовсім не зрозуміло, бо ж, справді — кого більше в ССРСР: чи 40, як рахуємо ми, мільйонів українців, чи 100 мільйонів, як то є за советським переписом, росіян? Хто ж, власне, є „великим” і найбільшим народом в ССРСР — росіяни, чи українці? Як бачите,

кількість росіян може бути тільки добрим аргументом на пояснення російської більшості в комуністичній партії, а на пояснення їх меншості на Колімі цей аргумент уже ніяк не підходить. А треба ж мати на увазі, що Коліма — це найбільше і найхарактерніше в ССРСР місце ув'язнення, де перебуває кілька мільйонів в'язнів, і стан на Колімі — це стан в концтаборах всього ССРСР. Зрештою, навіть тут, в Америці, можна наочно перекоонатися в правдивості всього, що ми тут щойно ствердили. Досить поглянути на особовий склад російського товариства бувших советських політкаторжан в Америці, щоб побачити, скільки там є справжніх представників „великого” російського народу, а скільки затурканих ними представників „малих” неросійських народів, щоб перекоонатися, що часом велике буває малим і навпаки.

6. Чи репресують в ССРСР також і росіян за націоналізм?

Але знову ж таки — справа навіть не в співвідношенні кількостей росіян і неросіян в советських тюрмах і концтаборах. Ще більше справа в характері репресій, які стосуються в ССРСР до росіян з одного боку і до неросіян з другого боку. Як ми вже зазначили попередньо, німці теж сиділи в гітлерівських тюрмах і концтаборах, але від цього гітлерівський терор не переставав ні на хвилину бути саме німецьким терором. Бо ні один німець не був репресований гітлерівцями тільки за те, що він німець, що він любить свою Німеччину і свій німецький народ, що він прагне до німецької незалежності від інших народів. Тим часом ненімці репресувались гітлерівцями саме

за подібні „злочини”. Так само і в большевицьких тюрмах і концтаборах ні один росіянин не був і не є репресований тільки за те, що він росіянин, що він любить свій російський народ і прогне до його незалежності від інших народів. Тим часом неросіяни — українці, грузини, казахи і т. д. масово репресувались і репресуються большевиками спеціально за т. зв. „місцеві націоналізми” — український, грузинський, казахський і т. д., а це ж, як загально відомо, означає в большевицькій термінології ніщо інше, тільки те, що даний українець, грузин, чи казах є саме українець, грузин, казах, і, як такий, зовсім природньо любить свою Україну, Грузію, Казахстан і т. д. і зовсім природньо прагне, щоб вони були такими ж незалежними, як і Росія, і в даному разі — незалежними саме від Росії.

Ніхто з росіян, що були в большевицькому ув'язненні, не заперечить того факту, що серед неросійських в'язнів, зокрема серед неросійської інтелігенції й молоді, дуже великий відсоток є репресованих за неросійські „націоналізми”. Я певен, що навіть і в цій залі половина, якщо не більшість із присутніх тут бувших репресованих українців із ССРСР, так само, як і автор цих рядків, були репресовані якраз за „український націоналізм”. Але хай би хоч один росіянин навів бодай один, але справжній, а не видуманий, факт репресії большевиків за російський націоналізм. Ніхто з нас чогось подібного ще не чув. Бо ж ніхто ще не чув про якусь судову розправу, або пресову кампанію проти російських націоналістів в ССРСР, як це мало й має й понині місце щодо українців, грузин, казахів чи інших неросійських національностей. І саме тому, як і терор гітлерівський, що був

терором фашистським, але в той же час і німецьким, так і терор советський, що є терором большевицьким, в той же самий час є терором російським. — І факт репресій також і щодо росіян ні на крихту не змінє такого характеру большевицького терору, так само, як це було і в випадку з гітлерівським терором.

7. Що говорять факти і цифри про становище росіян і українців в ССРСР?

Та, зрештою, цей висновок логічно впливає ще й з іншої, і то найбільш переконливої її незаперечної мови фактів, які промовляють вже не словами, а цифрами. А цифри — не тільки вперта річ, як факти, але це й невблагана річ, якої нічим не обійдеш і не обдуриш. І коли в словесній полеміці ще той чи інший росіянин на еміграції може жонглювати фразами про, нібито, однакову долю росіян і неросіян під большевиками, то вже з цифрами ні один росіянин цього зробити не зможе. Справді ж бо, якщо б дійсно ця доля була однакова, то й цифрові показники цієї долі були б однакові. А найпоказовішими цифровими показниками цієї долі є передусім статистичні дані про стан населення даної національності, про рух його кількості вгору або вниз. Це барометр, який безпомилково показує також і тиск терору влади на дану національність. Адже терор стосується не чого іншого, а живих людей і означає, власне, знищення або вилучення всякими способами людей з лона даної нації. І коли таке знищення й вилучення відбувається, то це, як рух стрілки барометра в підсумку так чи інакше виявляється в цифрах руху кількості населення даної нації.

І от, коли ми поглянемо на цифри навіть офіційної советської статистики, опубліковані в советських російських виданнях і не заперечені, а навпаки — стверджені також і російськими еміграційними виданнями, то ми побачимо там страшні речі. Ці страшні речі особливо яскраво виявляються в простому зіставленні російського і українського балансу народонаселення за останні трицять років. Беремо советську малу й велику енциклопедію різних видань на слово „СССР”. А для доповнення й уточнення візьмемо ще книжку „Расселение народов СССР” видану Академією Наук СССР в 1932 р., а також аналіз даних перепису в СССР 1939 р. в **російських** журналах (напр. „Новий Журнал” ч. 17 за 1947 р.) В малій сов. енциклопедії в рубриці „населення” у виданні за 1930 р. читаємо такі цифри: за переписом 1926 р. росіян в СССР було 77 мільйонів, або 53% населення, а українців 31 мільйон або 20,5%. Потім беремо спеціальний том великої советської енциклопедії на слово „СССР” видання 1947 р., і в цій же самій рубриці читаємо такі цифри: за переписом 1939 р., тобто через 13 років, в СССР на цій же самій території було вже росіян 99 мільйонів, або 58,41%, а українців — 28 мільйонів, або 16.56%. Отже — навіть за офіційними даними советської статистики за 13 років між двома переписами кількість росіян в СССР збільшилась на 22 мільйони або на 13%, а українців в той же самий час зменшилось на три мільйони, або на 10%. До цього ще можна додати найновіші повоєнні дані, опубліковані Гері Шварцом в „Нью-Йорк Таймсі” в зв'язку з виборами в СССР в 1950 р. За цими даними виходить, що від 1939 по 1950 р. в СССР прибуло

ще 16 мільйонів росіян, а українців за цей час зменшилось ще на 2 мільйони.

Це так в загальному масштабі цілого ССРСР. А як в масштабі самої України? Беремо знову ж ті самі згадані вже советські джерела. І ось в книжці „Расселение народов СССР” Академії Наук ССРСР видання 1932 р. знаходимо, що за переписом 1926 р. українців на Україні було 87,6% усього населення, а росіян — 5,6%. Потім беремо згаданий спеціальний том великої советської енциклопедії видання 1947 р., а також велику советську енциклопедію на слово „УСССР” видання 1947 р. і там знаходимо, що... даних перепису 1939 р. по Україні, а зокрема спеціально щодо національного складу населення України, там взагалі нема! Але в малій советській енциклопедії видання 1931 р. на слово „УСССР” є згадка, що за станом на 1931 рік, тобто — всього через п'ять років після перепису 1926 р. на Україні було вже українців 80%, а росіян — 9,2%. Тобто — всього за п'ять років українців на Україні зменшилось на 7,6%, а росіян за цей же час на Україні збільшилось на 3,6%. Очевидна річ, що з того часу до перепису 1939 р. і по нині співвідношення українців і росіян на Україні ще більш драстично змінилось на користь росіян, бо інакше чим же пояснити те, що дані про національний склад населення України за цей час не публікується?..

Але розмір дальшого зменшення числа українців на Україні і збільшення там числа росіян видно з того, скільки українців подається в енциклопедії видання 1947 р. за станом на 1941 р. Виявляється, що після приєднання західньо-українських земель з під Польщі й Румунії, де як відомо, мешкало понад 8 мільйонів українців, українців в цілій Україні в 1941 р. було

менше 80% населення. (При чому, щоб читача не разило число менше від 80%, в енциклопедії подається це такими „хитрими” словами: „українці становлять около 4/5 населення республіки”, а 4/5 від усякої величини, як відомо, є 80%).

Отже — за десять років після 1931 р., коли то на Україні, як подає советська енциклопедія, було 80% українців, навіть і після приєднання нових 8 мільйонів процент українців став лише „около” 80%. Де ж ділися 8 мільйонів українців? Зникли в прірву? Чому при такому великому припливі нових мас українців їхній процент на Україні не збільшився, а навіть трохи зменшився? Та тому, що взагалі цей процент зменшився ще більше, а нова кількість українців тільки покрила цей убиток. Зовсім же ясно, що вплив українців з України в советські тюрми й концтабори Сибіру та інших російських місць ув’язнення, а звідти — на той світ, був більший, ніж навіть приплив нових українців, а приплив росіян на Україну, в тому числі й у західно-українські землі, ще більше зріс. Відсутність збільшення проценту українців урівноважилась наявністю більшого проценту росіян, новий процент яких на Україні вже не подається, бо цей процент занадто разучий. А що кількість неукраїнців на Україні зростала саме за рахунок збільшення росіян, а не інших національних меншин, видно хоча б з того факту, що й після цієї війни на Україні, коли процент найбільшої після росіян неукраїнської меншини — євреїв, як відомо, катастрофально зменшився, все ж загальний процент неукраїнців за цей час на Україні не зменшився. Ясно, що зниклий процент євреїв на Україні покрили росіяни.

Ось що говорять найочевидніші цифри з о-

фіційних і безсумнівних советських джерел. Чи можна ж після цього, дійсно — не позичаючи в „Сірка” очей, говорити про однакову долю і українців і росіян в ССРСР? І чим же тоді ті росіяни, що мають совість твердити про однаковий тягар большевицького терору і на українців і на росіян, докажуть своє твердження?

8. Дві системи поневолення в ССРСР — для росіян і неросіян

До речі — наведене зменшення абсолютного й відносного числа українців в ССРСР взагалі, а в Україні зокрема, пояснюється також відомим голодом, який був саме одним із видів большевицьких спеціальних репресій супроти українців. При чому — ці голодові репресії були в першу чергу **національними репресіями** супроти українців. Що це були саме національні репресії, про це красномовно свідчить хоча б той факт, що, наприклад, якраз в рік знаменитого голоду на Україні (1933 р.) було проголошено „головною небезпекою” на Україні т. зв. „український націоналізм”, за що разом з виміранням українських селян було розстріляно й репресовано великі маси української інтелігенції, в тому й українських комуністів, а такі особи як Хвильовий, Скрипник і інші були змушені скінчити самогубством.

Нищили голодом саме українців. Коли б, як говорять і навіть пишуть деякі росіяни, голод дійсно стосувався однаково й росіян, то це б показали цифри. Але цифри показують тільки зменшення українців, а щодо росіян, то цифри показують навпаки — збільшення, та ще й велике збільшення. Що ж до аргументу, що, мовляв, голод був не тільки на Україні, але також

і на Кубані, на Північному Кавказі, на Донщині і навіть в Центрально-чорноземній області Росії (тобто — на Курщині й Вороніжчині), то цей аргумент має цілком зворотнє значення. Ми, зокрема, теж стверджуємо, що голод дійсно був також і на Кубані, і на Північному Кавказі, і на Донщині, і на Курщині та Вороніжчині. Але подивіться навіть у російські джерела і ви побачите, що й на Кубані, і на Північному Кавказі, і на Донщині, і на Вороніжчині та Курщині живуть (чи вірніше — жили) українці і козаки. Саме їх, а не росіян, і репресували також і там большевики голодом, бо за останніми російськими советськими джерелами на всіх цих територіях українців уже взагалі не значиться, а росіян там стало стільки, скільки ніколи там не було.

Таким чином, як бачимо, становище росіян і українців в ССРСР не тільки що не однакове, а воно взагалі не може між собою бути порівнюване. Не може бути порівнюване тому, що крім большевицької системи поневолення взагалі всіх людей в ССРСР режимом тоталітарної диктатури, яка лягає своїм тягарем також і на росіян, в ССРСР існує ще й друга система поневолення людей спеціально неросійських національностей, поневолення національного. Про це, зрештою, дуже чітко говорить відомий знавець советської дійсності і найновіший з видатних збігців з ССРСР полк. Токаєв у своїй новій книжці „Сталін мінс вар”, що в цьому році вийшла в англійській мові в Лондоні. Беремо цитату в російській мові з „Соціалістического Вестника”, де ця книжка реферувалась в травневому числі за цей рік на ст. 111: „В ССРСР существует не одна, а две системи угнетения населения: одна, направленная против самого русского наро-

да, а вторая — направленная специально против национальных меньшинств”. Це твердження треба тільки уточнити: в ССРСР існує дві системи поневолення, з яких на росіян падає тільки одна, в той час, коли на інші національності падають вони обидві. Росіяни в ССРСР не знають національного поневолення, бо нема такої нації в ССРСР, яка б поневолювала росіян. Але неросійські народи в ССРСР терплять крім большевицького режимного гніту ще й національний гніт. Але від кого цей гніт походить?..

9. Хто поневолює національно неросійські народи в ССРСР?

І тут ми знову натикаємось ще на одне, і, здається, найдрозливіше питання наших сучасних стосунків з росіянами. Це — питання про панівне і відповідалне становище росіян в ССРСР. Росіяни в одну душу заявляють, що в ССРСР, мовляв, нема панівної нації, що поневолювала б національно інші нації, і що в кожному разі такою панівною і поневолюючою нацією не є росіяни. Мовляв, це такий-сякий большевизм поневоле в ССРСР всі нації, і тільки большевики в усьому винуваті, а росіяни взагалі ні при чому. Але при цьому росіяни самого факту наявности в ССРСР національного поневолення не заперечують. І виходить якийсь абсурд. Адже сама суть національного поневолення, як такого, означає, що одна нація поневолює іншу. Бо коли націю поневолює якась соціально-політична система, якийсь режим, то це ніколи ще й ніде не називалось національним поневоленням. Національним поневоленням є тільки таке поневолення, при якому одна нація поневолює іншу. А

де ж тоді взялася така нація як... большевики? Що це за нація? Абсурд. Нема такої нації.

І тут знову напрошується аналогія з німцями. Був собі такий фашизм — така собі соціально-політична система поневолення, якою поневолені були й німці, і ці самі фашисти були у всіх тих країнах, де панували німці, і були ці фашисти не лише німці. І фашизм теж був не німецьким тільки твором, а явищем міжнароднім. Але хто заперечить, що й за фашистського режиму німецьке поневолення інших націй було німецьким, а не якимсь таким собі взагалі фашистським. Яка ж різниця між російським поневоленням інших націй за большевизму і німецьким поневоленням за фашизму. Як найголовнішу різницю росіяни виставляють неросійські імена й походження деяких керівників большевицької влади і те, що, мовляв, над поневоленими націями в ССРСР панують також і люди тієї самої поневоленої національності.

Але ж навіть і в цьому випадку фактично різниці нема. Бо ж, наприклад, Австрія була окупована фашистською Німеччиною і була поневолена, і проти німецького поневолення боролась, і її після поразки Німеччини всі вважають визволеною, а не переможеною нацією, як німці. Але ж фактом є, що сам Гітлер і цілий ряд інших німецьких фашистських вождів були австрійцями. А ще яскравіше стає аналогія, коли візьмемо німецьке поневолення Франції. Ніхто не заперечить, що Франція була німцями окупована, але ж ніхто не заперечить також і того, що цією окупованою німцями Францією правили французи Петен, Лаваль і Доріо. І зовсім певно, що якби німці завоювали Росію, то й нею правили б мабуть Власови, чи Жиленкови, але всеж таки Росія була б окупована нім-

цями, а не російськими, чи взагалі просто такими собі фашистами.

Отже — нема і не може бути ніякого ні фашистського самого по собі, ні большевицького самого по собі національного поневолення. За всяким „ізмом” стоять конкретні люди, і коли йдеться спеціально про національне поневолення — за всяким „ізмом” стоїть якась конкретна нація. І за большевизмом, хоч би скільки не було серед большевиків також і неросіян, стоїть не якась інша нація, а саме та, про яку в советському гимні співається, що це вона „союз нерушимий республік” советських „спаяла в єдино”, і про яку в ССРСР не можна говорити без тих самих возвеличувальних епітетів, що вживаються й при імені „вождя” цих самих народів. Тим більше, що „спаяла” ці народи ця нація не при Сталіну і не при большевиках, а далеко раніше. І головне — тим більше, що той тріумфальний підсумок зросту цієї нації коштом інших, який ми щойно демонстрували цифрами, йде не в розріз, а якраз по лінії російських національних інтересів. Адже за переписом 1897 р. в царській російській імперії (без Фінляндії) росіяни становили лише 43% населення, а в сталінській імперії, до якої не прибуло ні одного шматка російської національної території, росіяни становлять уже 58%. (До речі — українців за переписом 1897 р. в російській імперії було 17.5%, а за переписом 1939 р. в ССРСР їх стало 16.5%!). Так що то зовсім нічого не значить, що росіяни теж бунтують проти Сталіна. Німці теж бунтували проти Гітлера і не один раз робили на нього замах. Але й гітлерівський підсумок розросту німецької національної сили чужим коштом і сталінський підсумок розросту російської національної сили

так само чужим коштом — це німецький і російський здобутки, а не тих народів, за чий рахунок ці здобутки досягнуто.

10. Росіяни — пани на Україні.

А, зрештою, той факт, що большевицьке поневолення України в СРСР, якщо йдеться зокрема спеціально про національне поневолення, є саме російським поневоленням, доводить не тільки те, в чиїх національних інтересах це поневолення відбувається, а ще й те, чиїми руками це поневолення на Україні здійснюється. Інакше кажучи — якщо росіяни пануюча на Україні нація, то росіяни й у буквальному розумінні цього слова є панами в Україні. Чи так це є? Дамо слово знову самим фактам і цифрам. І тут ми навіть не будемо користуватися таким фактом, як те, що зпоміж дійсних панів України, а не їх прислужників, тобто з-поміж большевицьких намісників на Україні ще не було ні одного українця, а все прислані з Москви Хрущови й Мельнікови. Цей факт, хоч росіяни й люблять оперувати саме такими фактами, наводячи не знати чого прізвища таких з дозволу сказати „вождів” большевизму як... Штеменко й Тимошенко... цей факт не має значіння, бо хочаб навіть на Україні були не Хрущови й Мельнікови, а справді Штеменки й Тимошенки, то вони б однак булиб прислані з Москви, а не призначені в Києві. Ми наведемо інші факти і підкріпимо їх цифрами.

Як відомо — пануючою силою в державі взагалі, а в советського типу державі зокрема, є місто. Місто і міська бюрократія — це властива опора влади, а советської влади особливо. Міста ж в Україні, як відомо, є так насичені

зайшлим, а вірніше — насланим російським елементом, що в порівнянні з кількістю росіян в Україні взагалі це означає просто нечуване засилля росіян. Російське населення в Україні скупчене, власне, в містах, і то в центрах, а не на провінції. І цей факт якраз найпереконливіше доводить чужий для України, колонізаційний характер російського населення на Україні, що зв'язане не з ґрунтом, землею, а з владою на Україні. Зовсім безпідставною є прищиплювана большевиками думка, нібито ці росіяни в українських містах є міським пролетарятом, тобто — промисловим робітництвом. Насправді, як говорить советська ж статистика, робітництво в українських містах тільки сильно зрусифіковане, а за своїм національним складом воно в переважаючій більшості українське. Натомість бюрократія, службовий апарат советської влади навпаки — в більшості неукраїнська, а російська (й інших національностей, але людей, присланих Москвою). І число росіян серед цього сулжбового апарату влади все зростає, а число українців все зменшується.

Про це красномовно говорять цифри навіть офіційної советської статистики. Правда, за останні роки ніяких відомостей про національний склад взагалі ні в одній ділянці життя СРСР не публікується. Це теж красномовний факт. Але ось ми маємо книжку Зінгера — „Національний состав пролетаріата СРСР” видану 1934 р. ВЦК СРСР. Там на стор. 11 подається таблиця структурних змін, що відбувалися серед працюючих за наймом т. зв. „націоналів” в окремих советських республіках за роки від 1926 до 1931. І от там подається таке співвідношення кількості українців серед робітників і службовців на Україні: в 1926 р. серед робітників на

Україні було 60% українців, а серед службовців — 40%. В 1931 р. серед робітників на Україні було вже українців 78%, тобто — на 18% більше, а серед службовців на Україні було вже українців тільки 22%, тобто — на 18% менше. Це тільки за п'ять років так зменшилось число українців-службовців, в той час, коли число українців-робітників збільшилось. Можна тільки уявити собі, на скільки зменшилось число українців-службовців за наступні двадцять років від того часу до сьогодні, бо за цей час даних про національне співвідношення серед різних категорій працюючих на Україні вже не подається. А чому не подається? Та тому, що за цей час, після припинення й засудження українізації, число українців-службовців на Україні так катастрофально зменшилось, що про це просто не можна подавати до загального відома. А при цьому ще треба мати на увазі, що стан загальної освіченості і наявність інтелігентних кадрів серед українців, як це подають і советські статистики, вищий ніж серед росіян. Чому ж на Україні урядує не українська, а російська інтелігенція? Тільки тому, що як сказав Сталін — „росіяни найвидатніша нація з усіх націй ССРСР”, тобто — панівна нація.

Отже — робітниками на Україні є українці, а урядовцями — росіяни. Не даром же в 1927 р. Шумський і Хвильовий в лавах комуністичної партії на Україні домагались „негайної дерусифікації пролетаріату” на Україні, а Волобуєв в органі ЦК КП(б)У „Більшовик України” домагався навіть введення процентної норми для персоналу з поза України. Бачили ці українські комуністи, що з диктатури пролетаріату на Україні виходить диктатура російської бюрократії над українським пролетаріатом. І саме

така диктатура російської бюрократії над українським пролетаріатом існує там і нині.

Але при цьому цікава ще одна риса. На стор. 79 цитованої советської книжки про національний склад пролетаріату ССРСР пишеться: „Можно отметить, что украинцы — работники по найму, за пределами своей республике заняты в значительно большей мере, чем в УССР, в частности — в качестве строителей”. І далі наводяться відповідні цифри, з яких виходить, що ці українці — „строители” „заняты” ні де інде, а саме в районах Біломорсько-Балтійського каналу, в районі Сибірських і Далеко-східніх новобудов та в інших „местах, не столь отдаленных”. Про це, між іншим, ще точніше говорить в советській енциклопедії. Так в томі 55 великої советської енциклопедії вид. 1947 р. говориться, що за роки від 1926 до 1939 „сельское население Украины снизилось на 16,5%”. Сільське ж населення України, як відомо, українське. А де ж воно ділось? Про це там пишеться так: „Уменьшение сельского населения объясняется также переселением из УССР на **крупные новостройки и вновь осваиваемые земли в восточных районах ССРСР**” (підкреслення наше).

Що означають ці „крупные новостройки” і особливо „вновь осваиваемые земли в восточных районах ССРСР” — не трудно розшифрувати. Це і є оті Біломорстрої, Турксібси і Байкало-Амурські магістралі, а також Колими й інші каторги. А що туди українці були „переселені” не з доброї волі і не з надміру робочої сили на Україні, видно з того, що в малій советській енциклопедії том 8, вид. 1931 р. пишеться: „В настоящее время УССР испытывает недостаток в рабочей силе, особенно в Донбасе”. Розумієте? На Україні не вистачає робочої сили, а 16%

українських селян „переселяються” (знаємо, що в ССРСР не „переселяються”, а їх переселяють) на „вновь освоїваеміе землі”, тобто — туди, де, як каже українське прислів'я „Макар телят не пасе”.

Отже — між Україною й Росією відбувається увесь час надзвичайно характеристичний взаємообмін: з України в Росію, разом з українськими продуктами й сировиною, вивозиться робоча і рабська сила на „новостройкі і вновь освоїваеміе землі”, а з Росії на Україну в обмін за це ввозяться разом з урядовими циркулярами і урядовою пропагандою російські урядовці. Як же після цього можна заперечувати панівне становище росіян на Україні?

11. Росіяни — панівна нація в ССРСР

Та панівне становище росіян не тільки на Україні, а й в цілому ССРСР взагалі, є безсумнівним не лише в силу фактичного стану речей, який там існує, а і в силу самого принципу, на якому побудована влада в ССРСР. Адже советська влада, як відомо, є владою **над селянством**, яке за большевицькою ідеологією, є підлеглою силою пролетарської диктатури, що її увособленням є місто. А тому, що до міського пролетаріату за советською офіційною номенклатурою, поданою в усіх советських джерелах, належить також і категорія міських службовців, то й на Україні, і в цілому ССРСР взагалі, носіями цієї диктатури і є якраз російська міська більшість, утворена шляхом спеціального плекання в містах саме російського елемента й витіснення місцевого корінно-національного. І цей саме російський характер советської влади на основі переваги т. зв. пролетаріату росій-

ської національності перед іншими національностями ССРСР, чітко підкреслений в таких офіційних і авторитетних советських документах, як твори Сталіна і резолюції з'їздів ВКП(б).

Так в книжці Сталіна „Марксизм і національно-колоніальний вопрос” на ст. 12 вид. 1938 р. чорним по білому написано, „Ясно, что **політической основой пролетарской диктатуры являются прежде всего і главным образом центральные (російські — В. Г.) районы Росіи, а не окраины**, которые представляют собою крестьянские страны” (підкреслення наше). А в резолюції 12 з'їзду ВКП(б), щодо становища в неросійських советських республіках, визначається таке: „Правовое национальное равенство, достигнутое октябрьской революцией, является великим завоеванием народов, но оно не решает само по себе всего национального вопроса. **Ряд республик і народов не в состоянии полностью использовать права і возможности, дание ім национальным равноправием**, не в состоянии подняться на высшую степень развития. **Положение в ряде национальных республик (Украина, Белорусия, Азербайджан, Туркестан і др.) усложняется тем, что значительная часть пролетариата, который является опорой советской власти, принадлежит к великорусской национальности**” (підкреслення наше).

Чи чуєте? Пролетаріят центральних російських областей ССРСР є основою советської влади над селянськими неросійськими „окраїнами”, а в самих цих „окраїнах” теж цей великоросійський пролетаріят є опорою советської влади над „непролетарськими” неросійськими народами. І в числі цих „непролетарських” і тому нерівноправних народів є також і український, хоч, як відомо, Україна є одною з найбільш

промислово розвинених країн ССРСР, з більшістю **українського** пролетаріату і більшістю **української** інтелігенції, які, проте, чомусь мусять уступати керівну ролю на Україні „пролетаріату великорусської національності”.

І виходить якесь зачароване коло... Політичною основою советської влади є міський пролетаріат, цей пролетаріат через спеціальну політику насадження в Україні російського елементу в містах переважає український елемент, і то не за рахунок робітництва, а за рахунок бюрократії, але дерусифікувати і українізувати цей елемент на Україні, як це вимагали комуністи Шумський і Хвильовий, а пізніше й Скрипник, не вільно, за це пришивають „український націоналізм”, який на Україні проголошено „головною небезпекою” і за який розстрілюють. Отже — панування російського елементу узаконене й забезпечене!

Ось факти, які доводять незаперечно російський характер ССРСР і советської влади, і супроти цих фактів те, що там, чи там в ССРСР — той, чи інший советський чиновник є також і неросіянин, і навіть українець, це жалюгідні речі. А тим більш жалюгідні спроби деяких безсовісних росіян на еміграції виставляти, як доказ однакового становища росіян і українців в ССРСР те, що, мовляв, на Україні існує „своя власна советська влада”, а не російська, бо є українські форми культурного життя і навіть українська мова запроваджується в урядовому публічному житті. При чому — навіть ще й тепер, через двадцять років після заборони українізації на Україні, в доказ існування „української советської влади” росіяни пригадують... українізацію! Що на це можна сказати?..

12. Советська влада в ССРСР — російська влада

Але хай ліпше за нас говорять факти і документи. А факти й документи свідчать, що советська влада в ССРСР таки російська влада, а українська чи інша мова чи форма є тільки засобом, яким мусить, хоч і не хоче, користуватись російська влада, як і всяка інша окупантська чужа влада взагалі. Ось що з цього приводу говорить такий документ, як твори Сталіна. В цитованій вже книзі Сталіна „Марксизм і національно-колоніальне питання” вид. 1938 р. на ст. 123 і 126 Сталін говорить: „Для того, **чтоби советская власть была у нас не только русской, но і междунаціональной...** для этого необходимо, чтобы она действовала на языке, понятном для масс даного народа. Только при этих условиях мы получим возможность **советскую власть из русской сделать междунаціональной, близкой, понятной і родной** также і для масс всех республик”... І в другому місці там же він говорить: „Классовая сущность національного вопроса в советских условиях состоит в определении взаимоотношений между пролетариатом бывшей державной нации і крестьянством бывших угнетенных наций... Для того, **чтоби советская власть стала і для інонаціонального крестьянства родной,** необходимо, чтобы она функционировала на их родном языке. чтобы школы і органи власти строились из людей местных, знающих язык, обичаи, бит ит. д. Только тогда і только постольку **советская власть, являющаяся властью русской, станет властью не только русской, но і междунаціональной**” (підкреслення наше).

В цих заявах Сталіна найважливішим є його недвозначне ствердження того факту, що со-

ветська влада в ССРС є російська влада і тільки при допомозі мови неросійських народів і інших їх національних зовнішніх форм намагається бути міжнаціональною.

Але й це намагання було тільки часовим маневром, який уже давно скінчився. Цей маневр скінчився з ліквідацією національного селянства, як головної стихійної сили неросійських народів в ССРС, і з ліквідацією авангарду національної інтелігенції цих народів. Тепер національна маска стає вже менш потрібна і Сталін приступає вже й до ліквідації самих національних форм життя цих народів. І початок етапу цієї ліквідації в випадку України й знаменується тією останньою большевицькою антиукраїнською акцією, що виявилась в забороні вже не тільки думати про визволення України з під влади Росії, а й просто любити Україну. І в цьому властивий сенс цієї акції і в цьому її безсумнівний російський характер.

II.

РОСІЙСЬКА АНТИУКРАЇНСЬКА АКЦІЯ В АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКІЙ ФОРМІ

I. Російські самостійники оголошують українських самостійників „врагами народа”

Але, нібито, що спільного має ця большевицька російська акція з акцією антибольшевицької російської еміграції і в чому подібність їх антиукраїнського характеру?

Здається, треба говорити навіть не про спільність, а про тотожність. Приглянувшись ближче, ми побачимо, що ці дві акції є взагалі тіль-

ки двома кінцями однієї ж і тої самої російської акції. Лише один її кінець направлений проти українського народу на батьківщині, а другий — проти частини цього ж самого українського народу на еміграції.

Справді. На батьківщині оголошується злочином любов до своєї країни й свого народу. Тобто — оголошується злочином природне й незаперечене право українця, бути таким самим, як і росіянин і робити те саме, що вільно й природньо для росіянина. А на еміграції? А на еміграції так само, тільки вже не большевиками, а російськими антибольшевиками оголошується злочином це ж саме природне й незаперечне право українців бути такими самими і робити те саме, що вільно й природньо для росіян, виходячи з тієї ж самої природньої любови до своєї країни й свого народу, яка є заборонена в ССРСР. От вам факт: головним ляйтмотивом всієї сьгоднішньої російської кампанії проти української еміграції (підкреслюю — проти української еміграції в цілому, а не проти якоїсь її частини) є теза, висловлена в „Новому Русскому Слові” так: „Українское самостійничество есть течение антинародное” (за 10-го жовтня ц. р.) І відповідно до цієї провідної тези в „НРС” систематично друкуються безграмотні й нахабні виступи проти цих самих „українських самостійників”, на зразок писанини якогось Дикого чи інших „диких”, де про українських самостійників говориться буквально в дусі большевицької пропаганди про „врагов народа”.

Я ще раз підкреслюю — що так говориться не про якусь там одну частину української еміграції, скажім — про націоналістів чи що, а про цілу українську еміграцію, в тому й двох-

соттисячну нову, вже з-підсоветську українську еміграцію, бо ж, як відомо, якоїсь іншої української еміграції, крім самостійницької, в природі не існує. Бо ж — що ж значить „самостійництво”? По російському це означає — „незавісімство”, тобто — прагнення до незалежності свого народу й своєї батьківщини від чужого поневолення. Таке прагнення є невід’ємним природнім прагненням кожного поважаючого себе народу, і навіть більше того — воно є властивим висловом природньої любови до свого народу, якого не можна любити, не бажаючи бачити його вільним, отже — незалежним від другого такого ж самого народу, отже — таким самим самостійним, як і інший народ. І зовсім природньо, що українська еміграція не має в собі інших, а тільки самостійницькі течії, бо вона **українська** еміграція, так само українська, як російська є російська.

І саме головне те, що так само й **російська еміграція є вся самостійницька**, і в ній теж нема інших течій, крім тих, що обстоюють самостійність, незалежність Росії і російського народу від будь яких чужих сил. І характерно, що в той самий час, як на сторінках російської преси ведеться запекла кампанія проти українських самостійників, на сторінках цієї ж самої преси російські самостійники всіх мастей розперізуються в змаганні між собою про те, хто більший і ліпший серед них російський самостійник. Візьміть хоча б останню справу з творенням російського „Совета осв. нар. Росії”. В звязку з цим в російській пресі піднявся великий шум з приводу того, що, мовляв, якісь американські чинники намагаються впливати на політику російської еміграції і хочуть зробити її залежним від себе зряддям, а це, мовляв,

небезпечна тенденція, що може грозити політичній незалежності не тільки російської еміграції, а й незалежності Росії в майбутньому. В зв'язку з цим всі лідери російських емігрантських груп, починаючи від Керенського й Даліна в їх взаємній полеміці в зв'язку з справою т. зв. „фіяско” в Фюсені і кінчаючи Солоневичем і Чухновим, в їхніх виступах проти Керенського і Даліна, в одну душу заявляють, що вони не потерплять якого б там не було замаху на „незавісімість і самостійність Росії і російської політики”. Тобто — всі вони демонструють своє **російське самостійництво**, і то навіть у відношенні ще тільки уявного посягача на російську незалежність — у відношенні до американських політичних чинників. І ніхто з росіян не знаходить це явищем антинародним, а навпаки — саме підозріння в нецілковитому самостійництві є найтяжчим обвинуваченням для того росіянина, якого другий росіянин у взаємній полеміці хоче виставити в негативному світлі. Чому ж тоді українські самостійницькі позиції не в відношенні до уявної, як Америка, а в відношенні до реальної сьогодишньої Росії, яка потоптала українську незалежність, виставляються росіянами, як явище „антинародне”?

Уявіть собі, що коли йдеться про українських самостійників, то росіяни охоче виставляють навіть такий аргумент: мовляв, епоха самостійних держав минула, надходить час об'єднання континентів і навіть цілого світу, тому самостійництво, мовляв, суперечить розвитковій тенденції світу, є анахронізмом, і його треба побороювати, а натомість треба сприяти всім процесам, які йдуть по лінії об'єднання і навіть злиття націй в великі міжнародні сполучення по зразку Сполучених Штатів Америки. Здавалось би, що

з такого аргументу логічно впливав би і висновок, що й росіянам в такому разі нема чого ламати списи з приводу уявної загрози російській самостійності з боку тих самих Сполучених Штатів Америки, які вони вважають за прообраз майбутньої спілки народів. Раз світ іде до об'єднання і самостійні держави стають анахронізмом, то й російській самостійності, якій уже тисячу років, пора віджити й погодитись із тим, що замість російської держави має бути якийсь або кілька сполучених штатів скажімо якоїсь однієї державно-політичної системи разом із Сполученими Штатами Америки. Так ні ж. Виявляється, що цей аргумент вживається тільки проти української чи якоїсь іншої незалежності від Росії, всі ж інші незалежності взагалі, а російська незалежність особливо, є святі й недоторкані.

2. Російська „подвійна бухгалтерія” на еміграції

Як бачите — аналогія між відношенням большевицької Росії до виявів природної любови українців до України з одного боку і відношенням антибольшевицької емігранської Росії до виявів цієї самої української любови до України в конкретній і логічній формі прагнення до її незалежності, — аналогія між цими двома відношеннями цілковита. І там і тут одна засада: що вільно коню, того не вільно волу. Що добре й samozрозуміле для росіян, те зле і варте засудження для українців.

Звичайно, в росіян є ще про запас і другий аргумент. Мовляв — Росія велика, а Україна мала, а тому — великі держави мають право на існування, а малі ні. Тим більше, мовляв, не мають права поставити нові держави, коли світ

іде не до роздрібнення, а до „укрупнення” Цікаво, що б сказали росіянам напр. французи або італійці, якби з таким аргументом звернулись росіяни до них. Адже відомо, що напр. і Франція і Італія, як своєю територією так і своїм населенням, а навіть і своїми економічними ресурсами не більші, а навіть менші за Україну. А тим часом ці держави не тільки існують не менше, а більше часу від Росії, але й існують ліпше від Росії. Що ж до постання нових держав, то цікаво також було б знати, як розцінюють цей аргумент напр. євреї, які зовсім недавно, після тисячеліть бездержавного існування, всупереч теоріям про анахронізм національних самостійних держав, не тільки щойно тепер здобули собі самостійність, але й знайшли співчутливе та схвальне до себе відношення всього прогресивного і демократичного світу. І диво — навіть та ж сама антисамостійницька в відношенні до українців російська преса на своїх сторінках зовсім природньо і справедливо підносить як велике досягнення єврейського народу здобуття ним державної самостійности.

В чім же справа? Чому й тут така подвійна бухгалтерія в оцінці тих самих явищ з боку росіян? Чому так само, як в ССРСР не можна бути патріотом України, а треба бути тільки патріотом Росії, і на еміграції не можна бути українським самостійником, але можна і треба бути російським самостійником, або самостійником тієї нації, чие самостійництво росіянам просто невідгідно заперечувати! Та тому, що тут ми маємо до діла з російськими самостійниками, які про все судять, власне з російської самостійницької точки зору, і російські газети є органами російських самостійників, (напр. „Новое Русское Слово” в Нью-Йорку — типова

російська самостійницька газета!) і всі їхні спекуляції на т. зв. „тенденціях світового розвитку в напрямку до об'єднання і злиття націй” є для них корисними тільки, якщо цей „світ” є... в межах російської самостійної держави.

І тут цікаво відмітити одне кричуще протиріччя в позиції російської еміграції щодо заторкнених щойно питань. Адже єдиним виправданням російської подвійної бухгалтерії в відношенні до українського і до російського самостійництва було б просто непризнання за українцями права вважати себе окремим народом, бо тільки в випадку претензій частки одного народу, а не окремого народу, на самостійне державне існування можна вважати це т. зв. „сепаратизмом”, сенс якого можна б оспорювати. Хоч правда і тут приклади Америки й Канади, з їхнім „сепаратизмом” в відношенні до Англії, перекреслюють російські спекуляції. Але ж дивно, що російська еміграція нині вже не посміє всупереч дійсності заперечувати існування окремого українського народу. Сьогодні росіяни вже нарешті, хоч і останні серед усіх народів світу, признали факт окремішності українського народу. Згадали навіть відповідну опінію російської ж академії наук, так ніби народи існують лише в зв'язку з рішенням тієї чи іншої академії наук. Але признаючи існування народу, не признають природнім для нього, а не для себе, існування в нього прагнення бути самим собою, тобто самостійним державним народом. Адже не можна визнавати існування якогось індивідуума, і заперечувати природність його стремління, наприклад, до власної сім'ї, в якій лише індивідуум тільки й може нормально існувати і продовжувати своє існування, а не зникнути безслідно.

Це явне протиріччя російської сучасної політичної думки. І далеко послідовнішими були російські чорносотенці і їхні залишки на еміграції з їхнім простим запереченням самого існування українського народу як такого за формулою „не било, нет і бить не может”.

3. І знову „не било, нет і бить не может”

Але фактично це протиріччя є нічим іншим, тільки доказом того, що визнання росіянами тепер існування українського народу хоча б на підставі погляду російської академії наук є нещире, є тільки сучасним маневром все тієї ж самої російської чорної сотні з її „не било, нет і бить не может”. Російська еміграція вимушена була признати факт існування окремого українського народу тільки в силу тієї обставини, що не можна ж справді, розраховуючи на американців, заперечувати й далі те, що вже твердо признала Америка, трактуючи українську еміграцію на рівні з російською, як представництво українського народу, та ще й того народу, що є нині все ж таки формально рівнорядним з Америкою її партнером в ООН і в Раді Безпеки цієї ООН.

Та проте найбільше виявляє наверх нещирість російського признання українського народу українським народом другий цікавий факт. Признаючи на словах існування українського народу, російська еміграція, як це не смішно, все ще й досі вперто не признає факту існування української еміграції, не признає окремої еміграції цього признаного нею народу. Справді — якщо існує окремий народ, із своєю мовою і своєю культурою та своїми всіма тими атрибутами, які властиві кожному нормальному на-

родові, то коли частина цього народу опиняється на еміграції, то вона неминуче мусить тут існувати в якійсь своїй власній організованій формі, також із своєю мовою й культурою, значить із своїми організаціями й своєю пресою, на цій мові діючими. І так воно насправді й є, і це відомо цілому світові. Тільки „невідомо” це, нібито, росіянам. Бо росіяни кажуть і пишуть, що все те, що організоване як український національний організм, аналогічний російському, на еміграції, що існує й діє в українських формах, плекає і розвиває українську культуру, виступає з українським друкованим словом і т. д. — все це не українська еміграція, а лише „українські самостійники”, „сепаратисти”, „антинародня” сила за термінологією „НРС”. Натомість в російській пресі іменем українців виступають якісь „дикі” люди, що і організаційно, і культурно, і політично належать до російської еміграції, є російськими діячами, журналістами і т. д., люди, що живуть серед росіян як росіяни і так там записані, говорять і пишуть тільки російською мовою і т. д., а росіяни саме таких і тільки таких „диких” трактують як представників окремого українського народу. Чому? Та тільки тому, що вся українська еміграція як така, а не якісь там течії, є самостійницька, тобто — є тим, чим і повинен бути всякий нормальний народ, якщо він народ, — сам собою. Правда, росіяни вважають за достатнє саме те, що той або інший російський емігрант є українського походження. Ніби самого національного походження вистачає на те, щоб представляти дану націю в політичному житті. Чи може й панове Вайнбаум, Аронсон, Абрамович і інші серед росіян теж представля-

ють не російську еміграцію, до якої вони належать, а... Ізраїль?..

Та, зрештою, справжня позиція росіян на еміграції щодо українців виявляється не в тих чи інших заявах росіян, спрямованих до українців, а в тому, як ставляться до українців вони самі між собою, так би мовити „вдома”. А це ставлення дуже влучно характеризує той з дозволу сказати „дотеп”, який недавно на сторінках „НРС” мав нахабство помістити штатний фельетоніст цієї газети Аргус, який написав: „платформа українських самостійників — то, чого не було, то, чого нет і то, чого не будет”. А тому, що вся українська еміграція самостійницька, а платформа її — Україна, що має бути такою ж самостійною як і Росія, то цей „дотеп” є всього навсього повторенням уже до нудоти заявленого російського чорносотенного гасла: „не було, нет і бить не может”. І нема чого й доводити, що все це не тільки не має нічого спільного з елементарною повагою до того народу, який признається як факт, але нічого спільного й з елементарною логікою. І так само позбавлена логіки й ціла російська постановка питання про право українців на свою власну державу. З одного боку це право ніби формально признається, а з другого боку — прагнення до цієї держави „течение антинародное”. І навіть зовсім серйозно пишеться, що українська держава взагалі не може існувати. Чому? Про це росіяни не пишуть, бо ніяких серйозних аргументів на це не може бути, крім хіба одного чисто російського і дуже „логічного” аргументу, яким користувалась знаменита тьотя Мотя із Москви з комедії Куліша „Мина Мазайло”: „Етого не может бить, потому что етого... не может бить”.

4. Російська еміграція аплодує большевикам за нищення України.

Так виглядає зовнішня сторона подібності російської емігрантської акції проти українського самостійництва до російської ж большевицької акції проти українського патріотизму, що, власне, і є українським самостійництвом. Але ця подібність глибша, і, як уже сказано вище, є навіть тотожністю, коли йдеться про суть цієї акції. А суть ця, як ми вже показали попередньо, зводиться не більше й не менше, як до простого знищення українського народу і, так би мовити — до „розукраїнення” України. Правда, на щастя, російська еміграція ще не має можливості здійснювати якісь пляни знищення українського народу. І в знищенні українського народу ми її й не думаємо обвинувачувати. Але вона політично капіталізує для себе большевицьке знищення українського народу і вона йому зовсім явно-славно аплодує.

Всім відомо, що в останній російській дискусії навколо т. зв. „українського питання”, в усіх без виключення російських публікаціях помітними є саме такі аргументи, які виявляють цілковиту солідарність російських антибольшевиків з російськими большевиками щодо їхньої практики на Україні, з якої ці антибольшевики витягають для себе політичні користі. Ось чого варті хоча б такі два аргументи, взяті з „НРС” за 29 і 30 вересня ц. р.: 1. „Ошибочная уверенность в росте сепаратистских тенденцій на Україні. Еті тенденції, существовавшие еще 15 лет тому, даже і среди партийных кругов (Хвилевой, Скрипник, Шумский і др.) с каждым годом ослабевают в связи с а) растущей стандартизацією всей жізни в СССР і б) с приходом нового,

подсоветского поколенія, мислящего только в масштабе целого СССР і активного тоже только в таком масштабе". 2. „Интересно отметить, что большие города, являющиеся, если можно так выразится — „мозгом Украины", так как в них сосредоточена большая часть интеллектуальных сил, — населены на 70-80% людьми русского происхождения (русской национальности)". І далі: „Понятіе о національності по ту сторону железного занавеса почти атрофировано. Люді любой національності учатся і работают в разных местах Союза і для очень многих родной является не только его национальная республика, но і весь Союз в целом. (Некоторая аналогія с дореволюционной Росіей)".

Як бачимо, все те, що ми відмітили попередньо в зв'язку з виясненням суті останньої большевицької акції проти проявів українського патріотизму, все оте жахливе винародовлення України, насичення українських міст панівним російським елементом, перетворення українців на робочу й рабську силу будівництва СССР поза Україною і саме в Росії, все оте стандартизування життя й мислення всіх народів СССР в рамках єдино обов'язкового там російського патріотизму і націоналізму, витравлювання всякої національної свідомости неросіян і плекання в них російської свідомости в рамках цілого СССР, словом все це, що, як зовсім слушно зауважує автор, становить собою „некоторую аналогію с дореволюционной Росіей" — все це не тільки не знаходить ніякого осуду серед росіян, а навпаки — саме це, з радісним потиранням рук наводиться як головний аргумент в користь саме тих російських антиукраїнських тенденцій, які обстоює ціла російська емограція в боротьбі проти українського самостійництва. І

зовсім не випадково російська преса на еміграції, яка так дуже цікавиться всіми процесами, що відбуваються в ССРСР, і присвячує так багато місця аналізу різних ухилів і кампаній проти окремих советських діячів і письменників, преса, яка цілий рік переживувала і переживує ще й досі факти переслідування деяких російських советських письменників за „космополітизм”, тобто — за недостатній російський націоналізм, ця преса так красномовно промовчала голосну по всьому ССРСР справу Сосюри й інших українських письменників, що посміли виявити свій український патріотизм, розцінений „Правдою” як небезпечний сепаратизм. Промовчала, бо „мовчання знак згоди”. Та й якже про це писати, як це ж найкраще заперечує твердження про те, що тенденції до українського „сепаратизму” існували серед українців і навіть в партійних колах тільки 15 років тому. А виявляється, що вони існують ще й у 1951 р. і теж навіть і серед партійних кіл...

5. Злочинні розрахунки російської еміграції на большевицьку практику в Україні.

Та радісне потирання рук і злочинні розрахунки на корисні для росіян наслідки большевицької практики на Україні виявляються не тільки в антиукраїнській писанині російської преси, але також і в політичній практиці російських емігрантських політиків. Саме на таких злочинних розрахунках побудована ціла сучасна російська концепція преславного „плебісциту”, який має вирішити цілу національну проблему в ССРСР. Теорію цього „плебісциту” дуже детально розробили два російські політики з кіл сучасного російського „Совета Освобожден-

нія Народов Росії” — Шварц і Мельгунов. Їхні публіцистичні розробки, опубліковані в „Соціалістическом Вестніке” в Нью-Йорку і в „Возрожденіі” в Парижі, як відомо, лягли в основу цілої програми згаданого Совету в національному питанні.

І от який же зміст цієї програми в відношенні до України? Шварц пише: „Говоря конкретно — если би происходило голосование для решения вопроса о выделении Украины в самостоятельное государство, к голосованию должно бы было привлечено все взрослое население Украины, как украинцы так и миллионы неукраинцев; и напротив — **в голосовании не могли бы принять участия украинцы, жившие вне пределов Украины**”. А Мельгунов справжній сенс такого проекту голосування розшифровує так (цитуємо за „НРС” за 10 жовтня ц. р.): „І здесь (то есть при проведении „всенародного” голосования) **безобразная большевистская политика перетасовки населения может содействовать легкому разрешению поставленной проблемы**”. Тобто: мільйони росіян, яких уже населила большевицька влада в українських містах як большевицьку бюрократію, і ті, яких вона ще населить, голосуватимуть на Україні за те, щоб Україна на віки вічні лишалась власністю Росії, а мільйони українців, яких за те, що вони українці і люблять Україну, виселила большевицька влада, або примусила самих виселитись, і яких ще буде вислано за межі України, в цьому голосуванні про долю України не матимуть права прийняти участь. Ну, чим не зворушлива єдність думок і дій в відношенні до України і большевицької і антибольшевицької Росії!

6. Російські спекуляції на „плебісциті” — глум над українцями.

Так виглядає зіставлення двох російських антиукраїнських акцій в світлі фактів. Але до всього цього треба додати ще один факт. Як ми вже зазначили вище, сенс сучасної большевицької антиукраїнської акції зводиться до того, що починається по суті ліквідація навіть самої зовнішньої національної форми українського життя в ССРСР. На нашу думку починається процес ліквідації советської форми державного існування України в ССРСР у вигляді УССР. Про це ми тут не говоримо детальніше, бо це окрема велика тема. Але тут цікаво відмітити, що в той час, коли большевики тільки приступають до ліквідації УССР, російські антибольшевики на еміграції уже ліквідували її, і в своїй політичній діяльності тримають себе так, ніби ніякої советської української республіки нема. Правда, ми теж спеціально за советською формою української державности плакати не збираємось. Але вона була вимушена в большевиків українським народом після розгрому ними на Україні демократич. Української Народньої Республіки. Як спроба використати ще одну нагоду до створення таки української самостійної держави. І хоч із цієї спроби, яку зробили українські ідейні комуністи, нічого доброго для України не вийшло, але факт існування і міжнародного визнання української советської республіки є фактом існування і міжнародного визнання все таки української республіки. Советська форма її може бути змінена, але українська суть її в новій формі вже ніким не може бути запереченою. Так само, як після знищення большевизму лишиться Росія, росій-

ська республіка, яка тепер існує теж у такій самій зовнішній советській формі, як і Україна. І головне те, що українська республіка в ССРСР існує поруч, а не в складі російської советської федеративної республіки, як союзна з нею республіка, а не як член російської федерації.

І от цікаво, що в своїх спекуляціях на т. зв. „плебісциті”, росіяни на еміграції виходять не з дійсного, реально існуючого в ССРСР стану формальних відносин між Україною і Росією, а з такого стану, який їм бажаний. І вони пропонують після знищення большевизму ніщо інше, тільки членство України в... російській федерації. Тобто — деградують Україну відразу із становища союзної республіки до становища автономної республіки в складі російської федерації, зводять її до стану якоїсь Комі-Зирянської чи Чувашської республіки, а українську суверенну націю на власній території зводять до ступня... „національного меншинства” в складі Росії. Хоч зовсім ясно, що з ліквідацією советської (а не російської) форми зв'язку національних республік ніякого формального зв'язку між ними не лишається і це очевидно мусітиме признати і ОН. А це значить, що **всьяке голосування хочби й під наглядом ОН, з якої вибуде тільки советська делегація України, а не сама Україна, може відбуватись тільки в межах української самостійної республіки і тільки в справах, які знайде потрібним переголосувати український суверенний народ і його демократичний уряд.** В справах же Української державної самостійности голосування уже відбулося давно і то голосування не лише словами, але й зброєю. І таке голосування відбулося не один раз і не в одній формі. Раз український народ проголосував за

УНР, коли її створив і боронив кров'ю. Другий раз проголосували за Українську гетьманську державу ті, кому демократична українська держава була не до смаку. А третій раз також своєрідно „проголосували” за українську „радянську” державу ті, кому не подобалась ні УНР, ні гетьманська держава. І хоч прихильники всіх цих форм української державності (як і прихильники подібних трьох форм російської держави) й змагались між собою за існування тієї чи іншої форми, але важно те, що у всіх трьох випадках ішлося тільки про форму української державності, а не про те, бути чи ні взагалі Україні Україною. Це питання всі вирішили вже давно безспірно. І коли підрахувати голоси всіх трьох голосувань словами й кров'ю, то вони покриваються з історичною волею всього українського народу, всіх його навіть протилежних і ворогуючих сил. І ця воля виявлена ясно й безспірно: **Україна мусить бути самостійною.** І сьогодні починати все зпочатку, як це пропонують росіяни, ще й прикриваючись іменем ООН, це означає не тільки брак почуття реальності, але й брак почуття гумору.

І коли росіяни сьогодні, мов би в порядку ілюстрації до російської „частушки” про те, що „ета песня без конца, націнай сначала”, пропонують українцям „плебісцит” на тему, бути чи не бути Україні взагалі, то цим вони тільки виявляють свою безодню призириства до цього поневоленого народу. Мова може йти тільки про можливий плебісцит про те, яку з трьох форм своєї державності воліє нині Україна: демократичну, тоталітарну, чи може „радянську”?

III

ОДНА ЄДИНА УКРАЇНСЬКА ВІДСІЧ

І тут ми приходимо до питання про те, якою є і якою мусить бути українська відповідь на обидві російські антиукраїнські акції, а зокрема — відповідь української еміграції на російську емігрантську акцію. Відповідь ця в обох випадках одна, і це не відповідь, а рішуча й суворона відсіч. І з радістю треба ствердити, що, зокрема, на еміграції ця відповідь — відсіч є саме такою, якою вона мусить бути. Вона одноставна і, вона в цьому питанні однозгідна. На всі наклепи й підступи росіян в їхній сучасній еміграційній кампанії проти українського єдиного самостійницького фронту, створеного стихійно, навіть з перекресленням умовних бар'єрів між деякими українськими середовищами, українці відповідають, бо тільки й можуть так відповісти, словами, що в'яжуться з словами, сказаними свого часу Хвильовим на адресу російських комуністів: „В чім справа? Росія самостійна? Самостійна. Ну й ми самостійні”. А ми говоримо: В чім справа? Росіяни самостійники? Самостійники. Ну й ми самостійники. А на пропозицію прийняти участь в т. зв. „Советі Освобождения Народов Росії” відповідь є теж тільки одна: Дуже радо! „Пожалуста”. Тільки маленька, зовсім малесенька поправочка до назви. Все буде в порядку, якщо цей „совет” буде називатись не „советом освобождения народов Росії”, а „советом освобождения народов... **ОТ Росії!**”

ЗАЯВА

Зборів Демократичного Об'єднання Бувших Репресованих Українців з ССРСР (ДОБРУС) в справі російських антиукраїнських акцій на Батьківщині і на еміграції.

Загальні збори членів ДОБРУС-у в Нью-Йорку за участю численних гостей, заслухавши і обговоривши доповідь про поліційно-руїнницьке панування большевицької форми російського імперіялізму на Україні та провокаційні заходи російських білоеміграційних груп, констатують таке:

1. По другій світовій війні большевицька Москва ще більше посилила безоглядний курс на викорінення будь-яких форм українського національного відродження: шибениці в Києві, масові арешти, розстріли й заслання в північні й азійські простори ССРСР, в тому й примусово та добровільно репатрійованих українців, розгром західньоукраїнських земель, з яких депортовано понад 25% населення, ще більше посилення колгоспної кріпаччини через так зване укрупнення колгоспів, розгром української культури, ще більш хижацька економічна експльоатація Москвою української колонії і тому подібні речі супроводжуються відверто-безоглядною примусовою русифікацією України та інших поневолених підросійських народів. На місце зничених і вивезених українців Москва поселює переселенців із Росії. Великий 40-міль-

йоновий народ з його віковою культурою Москва заповзялася якнайскоріше стерти з лица землі, з географічної мапи світу, як вона вже зробила це з меншими і слабішими поневоленими народами — кримськими татарами, інгушами й чеченцями, кабардинцями і балкарцями, калмиками й німцями Поволжя.

2. Гарячкові темпи цієї народовбивчої „роботи” червоної Москви пояснюються тим, що Москва готується до нової світової загарбницької війни для запровадження свого тотального панування над усім світом. Знаючи з досвіду II-гої світової війни, що поневолені підсоветські народи не хочуть проливати кров за поневолювача і бажають йому лише цілковитої поразки, Москва хоче наперед підрізати ті народи і зламати їхній революційний визвольний потенціал. Так робила Москва в роки перед другою світовою війною (голод і ежовський терор у 30-х роках), так робить вона й тепер. Під час другої світової війни, побачивши свою катастрофально швидко поразку, Москва масово ширила чутки про наступне зм'ягшення режиму по війні, про більшу національну волю, щоб тим скапіталізувати на свою користь масовий український спротив німецькому теророві. Вона навіть дозволила силою вивезеним до Уфи українських письменникам писати патріотичні вірші про любов до України і робила інші тому подібні фальшиві заходи, які свідчать, з одного боку, про страх Москви перед Україною, а з другого боку, про її підлу хитрість і підступність. Бо сьогодні, поки ще нема загальної війни, та сама Москва катує тих самих письменників за ті самі патріотичні українські вірші, які були написані за її ж таки наказом у критичну для Москви хвилину минулої війни. Сьогодні

Москва винищує всіх тих, що боролися проти німців за національне визволення України. Одночасно прикриває своє народовбивство запровадженням прапору і гимну Української РСР.

3. Всі ознаки і факти, що доходять закордон із ССРСР, показують, що цей новий наступ Москви згуртовує український народ у єдину силу єдиного бажання, єдиного настрою. Цей інстинктивний відрух внутрішньонаціональної єдності перекидається і на-взаємини між собою поневолених народів. Недаром сипляться карі на білорусів, азербайджан, туркмен, грузин та інших за те, що вони підтримують настрої українців і перекладають на свої мови національно-патріотичні українські твори. Недарма за прояви такої самої дружби з боку українців до інших поневолених народів Москва б'є українців. Але Москва не помічає, що переслідуванням дружби поневолених народів вона роздуває визвольний священний вогонь тієї дружби. Велика ідея „Азіятського Ренесансу”, кинута Хвильовим, як гасло протимосковського єдиного визвольного і творчого фронту народів підсоветської Євразії, — стає сьогодні бойовим революційним кличем і запорукою дружби й співпраці тих народів і просторів після їхнього визволення з вікової кормиги російського централізму й імперіялізму.

4. Саме в цей час особливо жахливого наступу й терору червоної Москви на поневолені підросійські народи вперше за всі 33 роки своєї еміграційної сплячки звернула свою увагу на національне питання російська еміграція. При цьому виявилось, що російська еміграція або явно (Мельгунов), або приховано (Керенський та ін.) схвалює і бере за основу своїх калькуляцій і надії російський протинаціональний те-

рор у нинішньому ССРСР. Це здається неймовірним, але це так. Мельгунов висловив надію, що поки дійде до загальної війни з ССРСР, більшовики вже закінчать процес уніфікації ССРСР, тобто, іншими словами — закінчать знищення поневолених націй. А „Соціалістическій Вестнік” писав, що можна в усьому обвинуватити Сталіна, але одне треба за ним визнати — він не розчленитель російської імперії. Треба підкреслити, що такою обскурантською мовою не говорить сам Сталін. Російська еміграція відстала у фразеології від російських правлячих більшовиків щодо національного питання на пів століття. Мабуть саме тому вона на еміграції, а Сталін у Кремлі. Московський диктатор знає силу національних історичних рухів в ССРСР, і тому він на словах і навіть у програмах та конституціях записав майже все, чого ті народи владно вимагали й вимагають. Сьогодні в ССРСР поневолені народи змагаються не за обіцянки й слова, не за юридичні права, а за здійснення фактично і юридично вже давно визнаних обіцянок, слів і юридичних формул. Тобто за реальну свободу від російських поневолювачів. Московська еміграція проспала великий історичний переломовий період національних революцій, наслідком яких російська імперія уже не сміє появлятися на офіційних мапах під своїм справжнім іменем, а тільки під гангстерським псевдом ССРСР, яке одначе, вже розшифрували народні маси і ненавидять ще більше, як стару матушку — тюрму народів — Росію. Не заперечуючи більшовицької практики в національних справах і відстаючи від більшовиків у національній фразеології, російська еміграція використала нагоду створення свого політичного центру не проти Кремля, а проти

українського національно-визвольного фронту, вживаючи проти української еміграції таких само виразів, як і НКВД, та заливаючи свою пресу антиукраїнською пропагандою.

5. Найганебніша форма цього походу проти національно-визвольних сил — це спекуляція за допомогою американських приватних фондів і комітетів на темних шкурних елементах і організація розкладової п'ятої колони — малоросійства, що вербується з елементів шкурних, зросійщених і підставлених з російського середовища. Заперечуючи всім українським домашнім і еміграційним організованим силам право бути речниками українського народу, російська еміграція не соромиться назвати себе речником не тільки всього російського, а й усіх неросійських народів ССРСР. Стара московська тактика обезголовлювання українського народу шляхом компромітації, фізичного нищення та інших форм „упразднення” української інтелігенції з разуючою однаковістю застосовується і червоною і білою Москвою.

6. В цих умовах балачки деяких російських еміграційних груп про федералізм виглядають, як звичайне шарлатанство чимало цинічніше, ніж заяви червоної Москви про національну волю, суверенність та добровільний союз підсоветських республік. Кожному, хто хоч трохи знає минулу й сучасну Росію, ясно, що в Росії ніколи не було справжніх федералістичних рухів, а тим більше тривалих партій. Незначні винятки (деякі з декабристів, Герцен) лише підкреслюють залізне правило: федералізм глибоко чужий російській політичній ментальності, яку не можна уявити собі без централізму в його найогидніших поліційних і бюрократичних та напасницьких формах. Деякі росіяни на сло-

вах визнають часом федералізм, але на ділі вони не можуть подолати в собі централістичних тенденцій ні на хвилину. От і тепер вони хочуть нічого іншого як того, щоб поневолені Росією народи „федерувались” із їхнім централізмом. Дякуємо за такий федералізм! Ми вже маємо його від Сталіна!

Українська політична думка від часів Хмельницького, через кирило-методіївців, Драгоманова, українських передреволюційних есерів і есдеків, через гетьманців 1918 р. і нарешті аж до українських ідейних комуністів усе змагалася за федералістичну перебудову підросійського Сходу? Царі і їхні спадкоємці зрадили і потоптали Переяславську угоду, знищили кирило-методіївців під оплески навіть таких прогресивних росіян як Белінський, зацькували Драгоманова, засиляли і розстрілювали соціалістів (у тому й за уряду Керенського), громили гетьманців-федералістів і нарешті винищили до ноги всіх українських федералістів-комуністів. Чи міг український народ пройти мимо такого страшного досвіду вікового українського федералістичного руху з російським тотальним централізмом усіх його мастей? Ясно, що не зміг і вже зробив свій остаточний висновок: лише нещадною силою, великою революцією, непримиренною боротьбою у святому союзі з іншими поневоленими народами розгромити ненависну вікову російську тюрму народів, утворити незалежні національні держави і тим раз і назавжди відучити росіян від їхнього антилюдського централізму, імперіялізму, загарбництва і топтання волі інших анродів. Це вже остаточний присуд історії, і нема сили в світі, яка могла б скасувати цей присуд. Бо це присуд Божий. Що скоріше зрозуміють цю логіку історії росі-

яни, то краще для них, для нас і для всіх вистражданих у віковій російській неволі народів Сходу, бо скоріше запанує на тому Сході свобода і лад. Федералізм рівних і однаково самостійних, федералізм такий, як його хоче витворити сьогодні Західня Європа, завше буде на наших свободолюбних прапорах, і вже ні один російський централіст та імперіяліст не матиме змоги ним спекулювати. Запорука тому — досвід вікового українського федералізму з Москвою. І саме тому ми за самостійну Україну, за самостійну національну Росію, Грузію, Білорусь та держави всіх інших народів Сходу. Бо тільки вільні і рівноправні можуть федеруватися. А зфедеровані раби — це просто тюрма. І ми ніколи не складемо зброї проти ненависного російського імперіялізму й централізму, а їхніх п'ятиколонників — „презрених малоросів”. отих червоних мануїльських і білих брюховецьких з огидою відкидаємо, як викидається нагноєння з ран, що їх зазнав наш прекрасний свободолюбний народ у своїй великій історичній визвольній революції. Нема миру ані перемир'я з червоним і білим імперіялізмом Москви!

**Єднайтеся ж, поневолені народи!
За єдиний фронт великого визвольного бою!
За мирне і вільне співжиття після перемоги
над напасником!**

(Ухвалено на зборах 20 жовтня 1951 р.
в Нью-Йорку).

З М І С Т

I. Російська антиукраїнська акція в большевицькій формі	3
1. Зворушлива „єдність протилежностей” ..	3
2. Большевицьке дерево і російський ліс	4
3. Любов до України в ССРСР — злочин, любов до Росії — советський патріотизм	5
4. Советська „подвійна бухгалтерія”	8
5. Хто є „великим”, а хто є „малим” народом в ССРСР	9
6. Чи репресують в ССРСР також і росіян за націоналізм	12
7. Що говорять факти і цифри про становище росіян і українців в ССРСР	14
8. Дві системи поневолення в ССРСР — для росіян і неросіян	18
9. Хто поневолює національно неросійські народи в ССРСР	20
10. Росіяни — пани на Україні	23
11. Росіяни — панівна нація в ССРСР	27
12. Советська влада в ССРСР — російська влада	30
II. Російська антиукраїнська акція в анти-большевицькій формі	31
1. Російські самостійники оголошують українських самостійників „врагами на-рода”	31
2. Російська „подвійна бухгалтерія” на емі-грації	35
3. І знову „небило, нет і бить не может”	38
4. Російська еміграція аплодує большеви-кам за знищення України	41
5. Злочинні розрахунки російської емігра-ції на большевицьку практику в Україні	43
6. Російські спекуляції на „плебісциті” — глум над українцями	45
III. Одна єдина українська відсіч	48
Заява	49